

SUUNNITELMA IKÄÄNTYNEEN VÄESTÖN TUKEMISEKSI (5 §)

Kunnan on laadittava suunnitelma toimenpiteistään ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen ja omaishoidon järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Suunnittelussa on painotettava kotona asumista ja kuntouttavia toimenpiteitä. Suunnitelman hyväksyy kunnanvaltuusto ja se on tarkistettava valtuustokausittain. Suunnitelman laatiminen on nostettu Ikäihmisten palvelujen laatusuosituksesta (2008) lain tasolle.

Suunnitelma osa kunnan strategista johtamista

Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi on osa kuntastrategiaa ja kunnan muuta strategista johtamista. Kunnassa ikääntyneen väestön hyvinvointia ja terveyttä, asumista ja ympäristöä sekä palveluja koskevat tavoitteet saattavat olla useissa eri suunnitelmissa, jolloin ne on sovittava yhteen. Kunnan ikääntymispoliittinen ohjelma tai palveluohjelma voi vastata vanhuspalvelulaissa tarkoitettua suunnitelmaa, mikäli se täyttää vanhuspalvelulaissa suunnitelmalle asetetut tavoitteet.

Suunnitelma on otettava huomioon valmisteltaessa kuntalain 65 §:ssä tarkoitettua talousarviota ja -suunnitelmaa. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet ja osoitetaan määrärahat tehtävien hoitamiseen. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Suunnitelma on otettava huomioon myös valmisteltaessa terveydenhuoltolain 12 §:ssä tarkoitettua hyvinvointikertomusta ja sen raportointia. Terveydenhuoltolain mukaan kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutuneista toimenpiteistä kunnan on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on valmisteltava kerran valtuustokaudessa laajempi hyvinvointikertomus. Raportissa ja kertomuksessa otetaan kantaa muun muassa siihen, ovatko kunnassa toteutuneet toimenpiteet olleet suunnitelman mukaisia.

Erityisesti kunnissa, joissa sosiaali- ja terveystoiminta on siirretty yhteistoiminta-alueen vastuulle, yhteistyö edellyttää aktiivista keskustelua ja yhteensovittamista. Esimerkiksi maankäyttöä ja rakentamista koskevat ratkaisut tehdään kunnissa, kun taas palvelujen järjestämistä ja hankintaa koskevat ratkaisut tehdään yhteistoiminta-alueen viranomaisten toimesta. Kunnilla ja yhteistoiminta-alueilla on oltava yhteinen näkemys kehittämisestä.

Suunnitelman sisältö

Vanhuspalvelulain mukaan suunnitelmassa

- 1) arvioidaan ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tila

- 2) *määritellään tavoitteet* ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tukemiseksi ja palvelujen kehittämiseksi 3) *määritellään toimenpiteet*, joilla kunta vastaa tavoitteiden toteutumisesta ja arvioidaan voimavarat, jotka tarvitaan tavoitteiden toteuttamiseksi
- 3) *määritellään eri toimialojen vastuut* toimenpiteiden toteuttamisessa ja
- 4) *määritellään, miten kunta toteuttaa yhteistyötä* kunnan eri toimialojen, julkisten tahojen, yritysten sekä järjestöjen ja muiden yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa (ks. 4 §).

Suunnitelma perustuu kattavaan väestön hyvinvoinnin ja terveyden, asumisen ja ympäristön sekä palvelujen analyysiin ja toimintaympäristön muutosten ennakointiin. Nykytilan analyysi ja muutosten ennakointi tukevat päättäjiä strategisten linjausten tekemisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Vaikutusten ennakoarviointi auttaa päättäjiä parhaiden vaihtoehtojen valitsemisessa ja lisää päätösten perustelujen läpinäkyvyyttä.

Toimenpiteiden määrittämisen yhteydessä arvioidaan niihin tarvittavat voimavarat. Toimenpiteet ja käytettävissä olevat voimavarat on sovitettava yhteen. Ikääntyneen väestön hyvinvoinnin suunnittelu ulottuu yli hallintorajojen, minkä vuoksi on tarpeen määrittää eri toimialojen vastuut toimenpiteiden toteuttamisessa. Yhteistyö ja voimavarojen kokoaminen yritysten, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa on välttämätöntä. Vanhusneuvosto on otettava mukaan suunnitelman valmisteluun (ks.11 §).

Suunnitelman viemiseksi käytäntöön voidaan laatia erillinen toimeenpano-ohjelma, jossa tavoitteet konkretisoidaan seurattaviksi osatavoitteiksi, täsmennetään vastuut ja aikataulut sekä sovitaan arvioinnin toteuttamisesta osana kunnan hyvinvointikertomusta.

Vanhuspalvelulain 5 §:ää sovelletaan 1.1.2014 alkaen.

PALVELUJEN RIITTÄVYYDEN JA LAADUN ARVIOINTI (6 §)

Palvelujen riittävyyden ja laadun arvioinnin pohjaksi kunnan on kerättävä säännöllisesti palautetta palvelujen käyttäjiltä, heidän omaisiltaan ja läheisiltään sekä kunnan henkilöstöltä. Kunnan sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on vuosittain arvioitava iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien sosiaalipalvelujen laatua ja riittävyyttä alueellaan. Sosiaaliamiehen vuosittain kunnanhallitukselle esittämät havainnot otetaan myös huomioon arvioinnissa. Lisäksi kunnan on koottava tiedot palveluihin käytetyistä taloudellisista voimavaroista sekä henkilöstön määrästä ja koulutuksesta.

Palvelujen riittävyyden ja laadun arviointi on perusteltua kytkeä osaksi hyvinvointikertomuksen valmistelua ja siihen liittyvää raportointia (ks. terveydenhuoltolain 12 §). Vanhusneuvosto on otettava mukaan palvelujen riittävyyden ja laadun arviointiin.

Vanhuspalvelulain 6 §:ää sovelletaan 1.1.2014 alkaen.